

	KALİTE YÖNETİM DOKÜMANLARI	Dok.No :TH-TL-06 Yayın Tarihi :30.11.2015 Revizyon No :01 Revizyon Tar.:30.11.2019 Sayfa No :1/5
	TRANSFÜZYON MERKEZİ KAN ALMA TALİMATI	

Revizyon No	Yapılan Revizyon	Rev. Sayfası	Revizyon Tarihi	Revizyonu Yapan
Gözden Geçirme	Gözden Geçirildi.	Tüm sayfalar	18.12.2018	Burcu ÇAĞLAR Transfüzyon Merkezi Teknisyeni
01	4.1.Kayıt bölümü eklendi.	2.sayfa	30.11.2019	Burcu ÇAĞLAR Transfüzyon Merkezi Teknisyeni
Gözden Geçirme	Gözden Geçirildi	Tüm sayfalar	01.12.2022	Burcu ÇAĞLAR Transfüzyon Merkezi Teknisyeni
HAZIRLAYAN		KALİTE SİSTEM ONAYI		ONAY
KAN TRANSFÜZYON KURULU		KALİTE YÖNETİCİSİ		BAŞHEKİM

1. AMAÇ VE KAPSAM

OPTİMED	KALİTE YÖNETİM DOKÜMANLARI	Dok.No :TH-TL-06 Yayın Tarihi :30.11.2015 Revizyon No :01 Revizyon Tar.:30.11.2019 Sayfa No :2/5
	TRANSFÜZYON MERKEZİ KAN ALMA TALİMATI	

Bu talimatın amacı Transfüzyon için tam kanın, uygun bağışçıdan, steril apirojen antikoagülan ve torba kullanılarak uygun teknikle alınması aşamalarını tanımlamaktır. Bağışçıdan kan alma sürecini kapsar.

2. TANIMLAR VE KISALTMALAR

Flebotomi :Venöz kan alma

3. REFERANS DOKÜMANLAR

Transfüzyon Merkezi Bağışçı Sorgulama ve Kayıt Formu

Tam Kan Kayıt Defteri

Kan Alma Talimatı

4. UYGULAMA

4.1. Kayıt

Transfüzyon merkezi acil durumlarda tam kan torbalama işlemi için bölge kan merkezinden yetki alması gerekmektedir. HYBS ile Kızılay Kan ve Kan Bileşeni Tanımlama ve İzlenebilirlik portalı entegre sistemlerdir. HBYS üzerinden tam kan istemi yapılmalı, acil istem olduğu seçilmeli, hasta adı ve nedeni belirtilerek istem yapılmalıdır.

Bağış için hasta yakınları bilgilendirilmeli veya anons yapılması için çağrı merkezine bilgi verilmelidir. Gelen bağışçılar değerlendirilmeli, kan örnekleri alınarak Transfüzyon Merkezi Bağışçı Sorgulama ve Kayıt Formu doldurulması sağlanmalıdır. Bağışçılara ait testler için hasta kabulden barkod yazdırılmalıdır. (Hemogram, ABO RH tayini, HBSAG, anti HIV, anti HCV, Sifiliz (VDRL) testleri uygun tüp yöntemi kullanılarak çalışılır. (ABO -RH tayini jel santrifügasyon yöntemi ,HBs AG ,Anti HCV , Anti HIV CLIA (chemiluminescence immunassay)yöntemi ile çalışılmaktadır.)

.Mikrobiyolojik testlerin sonucu pozitif çıkarsa doğrulama testi için İl Halk Sağlığı'na soğuk zincir olarak Bildirimi Zorunlu Hastalıklar Talimatında belirtilen ilgili form ile (hasta adının, soyadının ve baba adının ilk iki harfi, hastanın doğum yılının son iki rakamı ile kodlanarak) gönderilir. Bağışçı konu ile ilgili bilgilendirilir. Doğrulama testi sonucu pozitif çıkması durumunda bağışçı sonuç hakkında bilgilendirilerek yapılması gereken işlemler hususunda ilgili uzmana yönlendirilir.

Ulusal Kan ve Kan Bileşenleri Hazırlama Kullanım ve Kalite Güvencesi Rehberinde belirtilen kalıcı-geçici red kriterlere göre değerlendirilir. Ret kararı verilen bağışçılar HYBS üzerinden kayıt altına alınıp nedenleri belirtilir. Sonuçlanamayan bağışlarda bağışçı bilgilendirilir.

Bağışçının acil servis de tansiyon, nabız, ateş ölçümleri yapılarak Transfüzyon Merkezi Bağışçı Sorgulama Ve Kayıt Formuna kayıt edilmelidir. Çıkan tahlil sonuçları ile birlikte bağışçı muayenesi Transfüzyon merkezi doktoruna, olmadığı zamanlarda da acil doktoru tarafında yapılmalıdır. Hasta değerlendirmesi ve muayenesinde hasta mahremiyetine özen gösterilir. Sonrasında flebotomi işlemi gerçekleştirilir.

Flebotomi işlemi gerçekleşen kan ürünün HYBS sistemine kayıt yapılmalıdır. Kan bankası modülü, yeni giriş, donör protokol no, kan hacmi, kan grubu, kan ürünü türü, bölge kan merkezinden alınan yetki girişleri yapılarak kayıt edilir. Tam kan için oluşturan barkod yazdırılır. Torbanın üzerine

	KALİTE YÖNETİM DOKÜMANLARI	Dok.No :TH-TL-06 Yayın Tarihi :30.11.2015 Revizyon No :01 Revizyon Tar.:30.11.2019 Sayfa No :3/5
	TRANSFÜZYON MERKEZİ KAN ALMA TALİMATI	

yapıştırılır. Tam kan barkodu yazdırılmadan önceki süreçte torbanın üzerine bağışçıya ait olan barkod ya da bilgiler yazılarak torbalanır.

Tam kan barkodunun üzerinde;

- Bileşenin adı,
- Hacmi,
- Bağışçının alfabetik/sayısal tanımı(bağışçının adının ilk harfi soyadının ilk iki harfi ve doğum tarihi) ,
- Hizmet biriminin adı,
- Mikrobiyoloji testleri,
- Depolama sıcaklığı,
- Antikoagulan ve ek solüsyon ismi- bileşeni- hacmi ,
- ISBT numarası,
- ABO Kan grubu, Rh D grubu
- Alınma ve son kullanma tarihi yer almaktadır.

Teknisyen tarafından çapraz kontrol yapılarak uygunluk değerlendirilir, uygun ise laboratuvar uzmanı tarafından onaylanır. Kan Kayıt ve Dağıtım Defterine çıkış saati belirtilerek kaydedilir. kan ürünlerinin hazırlanmasında filtre edilmesi, ışınlanma, yıkama gibi ek işlemler yapılmamaktadır.

Kan ürünün transfüzyon merkezinden çıkış işleminde, ilgi birime kan ürünün hazır olduğu telefonla haber verilmelidir. Kızılay Kan ve Kan Bileşeni Tanımlama ve İzlenebilirlik portalına girilerek stok yönetiminden kan ürünün kan grubu, antikoagulan bilgisi, karantinadan mevcut duruma getirilmelidir. Tam Kan Kayıt Defterine kayıt edilerek, HYBS stok istekleri üzerinden kan ürünün seri kod numarası yazılarak çıkış işlemi yapılmalıdır. Bağışçı ve bağış bilgilerini içeren kayıtlar 30 yıl süre ile saklanır.

4.2.Kanın Alınması

Doğru ve güvenli kan alınması hekimin sorumluluğundadır. Kan alımı ile ilgili dokümanlar personelin kolayca ulaşabileceği intranet sayfası (<http://intranet/>) ve kalite programı doküman listesinde bulunur. Hasta pozisyon verilebili kan alma koltuğuna alınır. Steril ve kapalı bir sistem olan kan torbasına aseptik metotlarla kan alınır. Kanı alan personel el hijyeni uygulayarak eldiven giymelidir.

Damara bir kerede girilmelidir. Eğer damara girme işlemi ilk denemede başarılmamışsa, yeni torba kullanılır. Kan alımında kullanılan bir çok malzeme steril ve tek kullanımlıktır. Kan alımında kullanılan malzemeler ve cihazlar;

- Steril gazlı bez
- Rulo flaster.
- Turnike
- Hemostatik bant
- Cilt temizliği için antiseptik solusyon
- Hortum sıyırma pensi

	KALİTE YÖNETİM DOKÜMANLARI	Dok.No :TH-TL-06 Yayın Tarihi :30.11.2015 Revizyon No :01 Revizyon Tar.:30.11.2019 Sayfa No :4/5
	TRANSFÜZYON MERKEZİ KAN ALMA TALİMATI	

- Hortum kapatma cihazı
- Kan tartı ve çalkalama cihazı
- Test tüpleri
- Steril ve tek kullanımlık kan torbası

Bu malzemelerin ambalajlarının bütünlüğünün bozulduğu, son kullanma tarihlerinin geçtiği durumlarda bunlar kullanılmaz. Aynı şekilde ana ambalajı açıldığında ıslaklık olduğu veya torba bütünlüğünün bozulduğu durumlarda bu torbalar flebotomi işlemi için kullanılmaz. Teknisyen özellikle doğru torba-doğru kan bağışçısı, doğru torba -doğru test tüpü kontrolünü çok iyi yapması gereklidir. Bu aşamada yapılacak hatalar, giderilmesi mümkün olmayan problemleri gündeme getirebilir. Bu tür hatalara yol açmamak için bağışçının kayıtları, flebotomi öncesinde kanı alacak personel tarafından kontrol edilmeli, kan torbasındaki numara ile bağışçı kimliğinin uyumluluğundan emin olunmalıdır. Kanı alacak personel Transfüzyon Merkezi Bağışçı Sorgulama ve Kayıt Formu'nu alarak bağışçıya kimlik belirleyici öğeleri sorarak son kontrolü yapılır. Flebotomi için antekübital brakial venfossa en uygun bölgedir. Bu bölgede herhangi bir cilt lezyonu olmamalı, iki koldaki saha da işlem öncesi incelenerek hangi kolun uygun olduğu saptanmalıdır. Flebotomi için brakial ven sahadaki geniş ve uygun ven tercih edilmelidir.

4.4 Damara Giriş Yerinin Hazırlanması

Damarları belirginleştirmek için turnike kullanılır. Turnike bağışçının dirseğinden yaklaşık dört parmak yukarısına bağlanır. Kan bağışçısından eline birkaç kez açıp kapaması istenir. Uygun ven seçilir. Belirlenen damarın üzerine örten cildin merkezinden başlayarak, içten dışa doğru daire şeklinde ve bir daha merkeze dönmeyecek şekilde antiseptik maddeyle temizliği yapılır. Antiseptik madde uygulandıktan sonra 30 saniye beklenir. Antisepsi işleminden sonra damar palpe edilmez. Damara hemen girilmeyecekse bölgenin üzeri steril gazlı bezle kapatılmalıdır. Kan torbası, kol seviyesinin altında bulunan kan tartı ve çalkalama cihazına yerleştirilir. Torbanın darası alındıktan sonra cihaz 425-525 gram'a ayarlanır. Alınan kanın miktarı önemlidir. Standartların üzerinde kan alınırsa torbadaki antikoagülan yetersiz kalıp pıhtılaşma olabilir. Alınan kan 300 gramdan az ise antikoagülan oranı yüksek olacağından kullanılmaz.

4.5.Flebetomi İşlemi

- Bağışçıya yumruğunu sıkması söylenir. İğnenin açısı 10-15 C ile vene girilir. İğnenin 1/3 'ü dışarıda kalmalıdır.
- İlk girişim başarısız olursa kan bağışçısının sözlü rızası alınarak ikinci kez başka bir torba kullanılarak vene girilir.
- Kan akımının düzenli ve yeterince hızlı olup olmadığı kontrol edilir.
- Kan bağışçısına her 10-15 saniyede bir elini açıp kapaması(yumruk yapıp gevşetmesi) gerektiği söylenir. Torbaya girişin başlamasıyla birlikte, kan yavaşça ve periyodik olarak çalkalanarak antikoagülanla karıştırılır. Otomatik çalkalayıcı yoksa 45 saniyede bir elle çalkalanır. Aksi halde set pıhtıyla tıkanabilir veya torbadaki kanda pıhtılaşmalar olabilir. Bir ünite tam kan için donasyon süresi ideal olarak 10 dakikadır. Eğer süre 12 dakikayı geçerse, kan trombosit elde etmek için

OPTİMED	KALİTE YÖNETİM DOKÜMANLARI	Dok.No :TH-TL-06 Yayın Tarihi :30.11.2015 Revizyon No :01 Revizyon Tar.:30.11.2019 Sayfa No :5/5
	TRANSFÜZYON MERKEZİ KAN ALMA TALİMATI	

kullanılmaz. Eğer 15 dakikayı geçerse plazmanın direkt transfüzyonu ve koagülasyon faktörlerinin hazırlanmasında kullanılmaz.

- Kan alma işlemi bitince kan çalkalama cihazı alarm verir, cihaz kapatılır.(1 torba kanın net ağırlığı 425-525 gr olmalıdır.) Kan bağışçısının kolundaki turnike açılır, iğne çıkartılır, steril gazlı bez ile iğne çıkarılan bölgeye basınç yapılır.
- Kan bağışçısına dirseğine kırmadan kolunu yukarı kaldırması ve diğer elinin başparmağıyla en az 5 dakika baskı uygulaması söylenir.
- Kan bağışçısına kan verdikten sonra 5-10 dakika kan bağışçısı koltuğunda istirahat ettirilir ve yalnız bırakılmayarak olası reaksiyonlar için gözlenir.
- Setteki kan hemostattan başlayarak sıyırma pensi ile hızla torbaya aktarılır. Kanın antikoagülanla iyice karışmasını sağlamak için torba birçok kez alt-üst edilir, sonra hava kabarcıklarının oluşmasına izin vermeden setin yeniden dolmasına izin verilir. Bu işlem ikinci kez tekrarlanır.
- Torbaya bağlı set metal klips veya hortum kapatma cihazı ile 10 cm'lik segmentlere ayrılır. Bu segmentlerdeki kan, uygunluk testlerinde kullanılacaktır.
- Bağışçıdan alınan tam kan 1-6 °c arasında 18 ay süre ile saklanır.
- Kan bağışçısının kolundaki kanama durunca hemostatik bandı yapıştırılır.

Kan bağışçısına;

- İlk 4 saat boyunca aldığı sıvı miktarını artırması;
- Sigara kullanıyorsa bağıştan sonra en az yarım saat sigara içmemesi,
- Kan verdiği kolla gün boyunca ağır yük kaldırmaması,
- Eğer baygınlık hissi ve baş dönmesi olursa bir yere uzanması ve ayaklarını yukarı kaldırması söylenir/ desteklenir.
- Kan bağışçısına kan şekerini düzenlemek için tatlı içecekler ikram edilir.

5.SORUMLULAR

Bu talimatın uygulanmasından transfüzyon merkezinde görevli tüm teknisyenler, tüm hekimler ve yöneticiler sorumludur.